

A Gyáli úti alma mater első 100 évének hiteles története 2.

(elmesélve a mindenkori hatalom packázását hivatalos nevének permanens változtatásaival)

Írta: dr. Horváth László Ferenc (HA5PTL) igazgató úr, PTTTx

A Krisztina körúton meghatározták a képzés irányát, és ehhez mindent, de valóban mindent biztosítottak (ld. keretes anyagot). Egy új aranykor kezdődött, mely minden indikátorában túlszárnyalta a '60-as évek dicsőségét (ld. keretes anyagot). Büszkén állíthatjuk, hogy a XXI. század első évtizedének közepére az ismét csak technikusokat kibocsátó, tehát ismét a patinás

„Puskás Tivadar
Távközlési Technikum”

nevet viselő, Matáv alapítványi iskola az első egyike lett a magyar műszaki középiskolák hierarchiájában. Ezt a média is így hozta le: „A gimnáziumok között első a Fazekas, a szakközépek között első a Puskás”.

A csúcstalan 2005 volt, ekkor lett a Matávból Telekom. Magyar Telekom, de a „nagy T-csoport” tagja, ahol már nem oktatni, hanem „karriert építeni” kellett. A tanárok helyét a fejedelmek vették át, ebben pedig mi elképzelhetetlenül gyengék vagyunk. A Gyáli út mindig is a szakma szerezteiről, az „egymás vállán állásról” szólt. Távol állt tőle a vad kapitalizmus mindenén átgázoló rabló habitusa. A mindenkori intellektuális teljesítmény, az individuális

Antennák, melyekkel
Simonyival kétszer is rádióztunk

kompetenciák istenízése. Mi élet-hosszig tartó, kemény, hűséges, sőt céghűséges munkára készítetük fel diákjainkat. Egy multinak azonban más kell. Olyan „gépmember” kell, aki a legmagasabb napi profitot termeli. Ha egy másik hónap többet hoz, akkor már nem kell. Röpül! Egy ilyen filozófiában érthetően nem fér el az oktatás. A hosszú távú befektetés. Így érthető, hogy 2010. szeptem-

ber 1-jével 16 év és 2 hónap után a Magyar Telekom egyoldalúan felmondta az 50 évre aláírt szerződést, bent hagyva az épületbe, az eszközökbe és a humán erőforrásba befektetett több mint 5 milliárd forintot. Mindezt a gondoskodásért a Gyáli út összes diákja és tanára nevében ezúton is köszönetemet fejezem ki! Tudomásul kell venni, hogy a kapitalizmus „vad” kezdeti formájában élünk, ahol ilyenek a törvények. Amíg szükség van valakire, addig extrán megfizetik, amikor már nincs: kirúgják. Amíg szüksége volt a Matávnak a Puskásra, kistafirozta, amikor feleslegessé vált a Telekomnak, kihátrált mögüle.

Miért vált a Telekomnál feleslegessé a Gyáli úti alma mater? Ez itt a legfontosabb kérdés. Még jó, hogy a „peresztrojkán” túl vagyunk. Így aztán a szabad véleménynyilvánítás tobzódik. (Bezzeg '56 még most is tabu.) Van- nek érvek és ellenérvek:

- a) a Telekomnak már nem volt szüksége a technikusokra, vagy
- b) a Puskás annyira felfuttatta az oktatást, hogy a végzősök 80-90%-a mindig továbbtanult.

Ez válasz lehet mindkét igaz felvetésre, csak hogy a BME vagy a Kandó elvégzése után is a Telekomhoz mentek a Puskásban képesí-

A telefonteknika szédületes fejlődésen ment át

A modern tornaterem

16 év alatt ötmilliárdot investált a Puskás Technikumba a fenntartó

1994. július 1-jén a Matáv által létrehozott Távközlési Oktatási Alapítvány (TOA) 50 évre átvette a Gyáli úti Híradástechnikai Szakközépiskola fenntartását: „... legalább olyan szinten biztosítják az iskola működését, mint a főváros a többi iskolájának!” Amíg Matáv volt a fenntartó neve, és *Straub Elek* vezérigazgató, *dr. Pásztor Tamás* vezérigazgató-helyettes volt, addig ez a „legalább” szó 2-szeres szorzót jelentett. (A Telekom idején ez a szám elég hamar 1-et jelentett, az utolsó két évben 1 alá csökkent. Azonban a másfél évtized alatt felhalmozódott tartalékok még a mai napig, vagyis az átadás után két évvel is képesek kompenzálni a kisebb támogatás miatt elvárható visszaesést. 2012 végére feléli az iskola összes humán tartalmát. Ugyancsak ebben az évben valósulnak meg az utolsó 5 évre betervezett, megkezdett beruházások, így az iskola infrastruktúrája kb. 3-5 év múlva fog látványosan romlani.)

A rövid összegzés után térjünk vissza 1994-re, az átkerülés évére. Két nyár alatt minden tanterem fel lett újítva. Majd 1995/96 telén egy minden igényt kielégítő, 600 m²-es tornacsarnok épült. Ezt a főépület teljes külső renoválása követte, közben minden labor új távközlési hálózatot és teljesen új műszerezettséget kapott. Ezzel párhuzamosan folyt a humán erőforrás (tanárok, diákok) „felturbózása”. A fenntartó céljainak megfelelően megszűnt a műszereszek, vagy pontosabban érettségizett szakmunkások képzése, valamint összevontuk a vezetékes és vezetékes nélküli technikusképzést. Így a dinamikus változó igényekhez jobban igazodó technikusok kerültek ki. (Ők először az elektronikus központok elterjesztésével 200 ezerről 4 millió fölé emelték a vezetékes telefonra előfizetők számát, majd a nullából megvalósították a manapság 11 millió felett telítődő mobil populáció fejlesztését.)

Mit kellett tudnia akkor egy újonnan végzett távközlési technikusnak? Mindenek előtt nyitottnak és terhelhetőnek kellett lennie. A szövegértés, valamint a természettudományos elkötelezettség alapkövetelmény volt. A devianciát pedig mindenképpen távol akartuk tartani az iskolától.

Hogy is csinálták ezt a legendás időkből? Saját felvételi eljárás. Írásbeli matekból, szövegértésből és helyesírásból. Szóbeli, vagyis inkább motivációs elbeszélgetés. Honnan hallottál az iskoláról? Miért ide? Mi ez a „kütyü”? Mit csinálsz szabadidődben? Mit olvastál, láttál utoljára? Ki az oktatási miniszter? Na, olvasd hangosan ezt el! Ki volt az olvasott szöveg főhőse?

Hamar kiderült, csak minden 3. jelentkező alkalmas az iskola elvégzésére. Ha legalább 3-szoros volt a túljelentkezés, akkor a felvettek kb. 10%-a morzsolódott le. Ha nem volt ennyi a túljelentkezés, volt példa a 40%-os kimaradásra is. 1994-ben még volt elég 14 éves, egy kis PR-ral sikerült elég jelentkezőt toborozni. (Manapság már nagyon extra „szlogenek” kellenek, hogy válogatni tudjunk. Ilyen volt 2007-ben és 2009-ben *Charles Simonyi* látogatása. Az idén pedig a MASAT-1, illetve a 3Dtv megjelenése.)

1994-ben még voltak tudásra szomjazó, innovatív 14 éves diákok, akiket még el lehetett volna rontani a központi tananyaggal. Ezért saját tantervet kellett „kiharcolni”.

Mit is kellene tanítani? – merült fel a kérdés. Az angol nyelv trivialis. Minden nap legyen angol óra, tehát minden évfolyamon heti öt! (A szakképző évfolyamon ennyi nem fért el, és az már szakmai angol lett.) Ehhez tanárok kellett, és hirtelen 7 nyelvtanárral új munkaközösséget kellett alapítani. (Az iskola a '90-es évek végéig akkreditált Pitman vizsgaközpont volt, majd Magyarországról kiüldözték ezt a nemzetközileg elismert vizsgafaját.)

Az analóg helyett digitális technikát kellett tanítani. Itt szerencsénk volt. Én az elmúlt 20 évben a BME Villamosmérnöki Karon éppen a digitális technika előadója voltam. Éppen megéltem az átállást, és így aktív részese voltam annak a folyamatnak, amikor az 1. évfolyam egyik hűzős, szigorlattal végződő, két féléves tárgyává vált a digit. Nézzünk csak a mélyre! Az egyetemen az 1. évfolyam az érettségi után az első,

évesek tanulnak itt. A Technikumban az érettségi után az első szakképző évfolyam következik, ahol szintén a 19 évesek tanulnak. Át kell venni az egyetem digitálistechnika-tantervét, és középiskolás fokon végig kell tanítani. Megtörtént, sőt két jegyzetet és három példatárat is kiadtunk. Minden Puskásban végzett tanuló egyetemi sikertárgya az első évben a digitális technika. Ezzel képes kompenzálni a gyengébb matematikai előképzettséget.

A következő alapképzettség a számítógép aktív felhasználása volt a napi rutinfeladatok megoldásában. Ezt ma már internetnek hívjuk, de 1994-ben még távol voltunk ettől. Számítógép-kezelői, majd szoftverüzemeltetői vizsga volt kezdetben, ma meg ECDL a neve, és meglepte belépési feltétel lett a 11. évfolyamra. (Az iskola 1997 őszén ECDL vizsgaközpont lett. Mi adtuk ki az első ECDL bizonyítványt.)

Jelenleg egy távközlési technikusnak vagy informatikusnak kevés a számítógépet alapfokon használni. Kevés szánkózni a weben, jópofizni a Facebookon. Most már a szoftvertechnológiák ismerete válik/vált alapkövetelménnyé. Hol tanítják az egyetemen? Az 1. évben. Akkor itt is a szakképző évfolyamon meg kell alapozni! Hogy sokan buknak a BME-n? Itt is nehéz tantárgy, nagy kihívás egy futtatható programot írni.

A szaktárgyak megkívánt tartalmának a megismeréséhez ki kellett küldeni az aktív mérnökstanárokat az üzembe, kutatóintézetbe, egyetemre. Hogy is csinálják ezt Amerikában? A tanár minden hetedik évét teljes fizetéssel, tervezett feladatokkal, feltöltődésével töltse el. Ehhez persze a fenntartó gáláns hozzájárulására (ez 3-4-gyel több oktatási státuszt jelentett) volt szükség. (A szabadév fogalma az amerikai Nebraska-i Lincoln Egyetem rendszeréből lett lekoppintva. Remény van rá, hogy valami hasonlót – 10 évenként – az új köznevelési törvény is biztosítani fog.) Mit hozott a Puskásnak a 16 év alatt a kb. 50 szabadéves „kiküldetés”? Mindent. Több tíz második és harmadik diplomát. Az üvegszálás technikát. Az SDH, PDH technológiát. Közel ötven saját kiadású jegyzetet, és utoljára a digitális televíziózást... Vagyis valóban minden újdonságot.

A Matáv nemcsak a tanárok átképzését biztosította, hanem a jó szakemberek megtartásáról is gondoskodott az új, ösztönző bérezési struktúrával. A célprémium és cafeteria bevezetésével. Ez akkor, ott, a bevezetés utáni években keménynek tűnt, most ismét a „főváros kebelén” már későn sírjuk vissza.

A diákok nevelésére is biztosította a Matáv a lehetőségeket. A délelőtti extraterhelés levezetésére impozáns tornacsarnok épített. A kulturális ösztöndíj biztosította a havi egy színház, kiállítás, múzeum meglátogatását. Egy tartalmas év végi osztálykirándulást, felsőbb években akár keletre vagy nyugatra is. Egyenlőtönyt a ballagásra, majd egy nívós záróbankettet. (Szerettek is a szülők bennünket. Osztálypénzre nem kellett behozni szinte semmit.)

Volt tanulmányi ösztöndíj is, melynek összege az iskola átlaga felett tizedenként nőtt. Ezzel megszűnt a szellemi „egyszimusz” (vagyis az a szemlélet, hogy „elég nekem egy kettes is, csak görbüljön a teteje!”). A jók, vagyis a versenyen továbbjutók ösztönzéseképp kaptak támogatást, a döntősök, az érmesek pedig sikerdíjban részesültek. Mindezek elköltését, befektetését egy nyelvvizsgába, a jogosítványba az osztályfőnök menedzselte. (Hogy mi van most? A nevezési díjat is van, mikor a diák fizeti. Már okozott problémát a szállásdíj, az útiköltség kifizetése egy-egy verseny idején. A Matávnak dicsőség volt egy-egy aranyérem valamely híres, országos versenyen. A dicsfényben osztozott velünk, a költségeket is gálánsan állta, a felkészítőket pedig premizálta. A fővárosnál minden versenykiadás növeli a költségeket, ennyivel is kevesebb jut a BKV-nak. „A felkészítő tanár meg közelenség, elveszi a közpénzt a város többi lakójától... Hogy közben megesszük a jövőt? Nem a mi dolgunk, nekünk a jelenben kell az egyensúlyt tartani!”

2010-ig a rászorultak részére volt szociális ösztöndíj, de addig a főváros is osztott ilyet.

Elfogadott indikátorok, melyekkel iskolák teljesítménye összehasonlítható

Ha az oktatást egy derbihez hasonlítanánk, akkor az iskola ebben a felállásban egy versenyistálló. Itt vannak abszolút mutatók: a versenyeken elért helyezések, a felsőoktatásban felvettek aránya, a nyelvvizsgák száma.

Nézzük ezeket szépen sorban:

- Versenyeredményeink természetesen a Pedagógiai Programunkban leírt központi tantárgyakban kiválóak. Hosszú évek óta a szakközépeknél az első háromban mindig benne vagyunk. (2011-ben még az országos helyesírási versenyt is egy Puskás-diák nyerte.)
- Az utóbbi években, vagyis 2005 óta, amióta kétszintű az érettségi, a felvételi tárgyakból elért magas pontszám és a versenyeredmények, a nyelvvizsga és a technikusképesítő után kapott pluszpontok alapján szinte minden Puskásban végzett diák bekerülhetett a felsőoktatásba. Különböző szintekre, pontosabban helyekre, de aki jelentkezett, azt felvették. (Az más kérdés, hogy hányan és mennyi idő alatt végezték el a választott szakot.) 2000 óta a jelentkezők 20-50%-a BME Villamosmérnöki Karra, a 60-70%-a pedig a Kandóra jut be. Az első néhány egyetemi év alatt aztán a BME-re felvettek fele átiratkozott a Kandóra. Így aztán volt olyan év, amikor 200 Puskás diák járt a Kandó különböző évfolyamaira. (200 fő pedig éppen passzív féléven volt.) Mi voltunk a Kandó „Legnagyobb Beszállítója”. Igazán elismerő cím.
- Hogy hány diáknak és milyen szintű nyelvvizsgálója van a végzés pillanatában, a felvételi jelentkezési lapjáról könnyen megkapható. Így objektív és jó az indikátor.

A sok mérés közben aztán végre egyszer csak valaki rájött, hogy nem elég a kimenetet mérni. Egy jó iskolát azzal is kellene jellemezni, hogy mennyi értéket ad át, mire és hogyan tanítja meg diákjait. Ehhez azonban fel kell mérni a beiratkozott diákok tudását és környezetét:

- A tudást jellemzik a középiskolai felvételi pontszámok.
- A lakhely adott, a többit, a szociokulturális hátteret kérdőívek kitöltésével lehetett, kellett feltárni országosan, évente.
- A mi tanulóink az utóbbi 20 évben, amióta ezt is vizsgáljuk és az első 40 tanonci évben, melyről adataink vannak, nem a top elitből, sőt még nem is a felső középosztályból kerültek ki. Jelenleg a diákoknak a 20-25%-a kollégista, 35-40%-a bejáró és csak 40-45%-a budapesti lakos. (A budapestiek között nincs budai és csak elvétve akad belvárosi.) Szinte mindenki a déli peremterületek lakója, illetve a déli peremvi-

dékről jár be. Tehát kijelenthetjük: a Puskás Technikum egy külvárosi iskola, nemcsak elhelyezkedésében, hanem tanulóinak populációjában is. (Ezt az állítást támasztja alá azon elvetélt kísérletünk, melyben 2005 táján két tanítási nyelvű osztály indítását határoztuk el. Tévedtünk, a közel 300 jelentkezőből összesen 9 írta be ezt a képzési formát.)

- Sajnos a diákok 50-55%-a csonka családból származik.
- Van még egy fontos adatunk: az összes szülő átlagosan 13 évig járt iskolába. A 8 általánost végzett szülők és az egyetemet végzettek száma éppen kiegyenlíti egymást. A szakmunkások és főiskolát végzettek száma pedig ismét kiegyenlíti egymást. A többi átlagosan egy évet tanult még az érettségi után vagyis „technikus”. (Persze ez csak egy modell!) No, erre a szülői háttérre az utóbbi 20 évben lehetett építeni. Ők szerettek volna valamit kihozni a gyermekükből. Ők várhatóan kemény munkával tartják fenn egzisztenciájukat. A gyerekek otthon sem nem a „primadonna”, sem nem a „lumpenproletár” típust látják, kapják.

Ezeknek a középiskola megkezdésekor felmért adatoknak a normálása után sorba állítják a középiskolákat, és ezt a sorrendet kivonják a végzés idején mért adatok normált sorrendjéből. A két szám különbsége a hozzáadott érték. Ha ez pozitív, akkor teljesítette az iskola feladatát: nevelte és tanította diákjait, ha ez a szám negatív, akkor nem hozott ki minden elvárható a tanulókból.

A fent leírt mérések alapján, melyet évente az Országos Pedagógiai Intézet végez el, a Gyáli úti alma mater a legtöbb értéket termelők között áll. A középmezőnyből hozzuk fel diákjainkat a top elitbe, míg néhány vidéki kis (névtelen) iskola a nulla közeli állapotból hozza fel a középmezőnybe diákjait. Ez is, az is hatalmas teljesítmény. Érdekeség, hogy a kiváló beiskolázási adatokkal rendelkező Fazekas Gimnázium, az ország legjobb iskolája is képes még a csúcson elvártnál jobbat is kihozni, tehát a mérőszámok visszatükrözik értékkeremtésüket.

Felmerül, hogy ezen adatok miért csak a szakmában publikusak? A válasz egyszerű: Sok top elit iskola hozzáadott értékindexe negatív, vagyis a felvett diákokból átlagosan többet kellene kihozni. A „primadonna” szülői háttérrel ez lehetetlen.

(Sajnos a felvételi pontok meg egyre alacsonyabbak. Az alakuló szülői értekezletek „felületes” benyomásai alapján azonban a felvett Puskás-diákok szociokulturális háttere is folyamatosan romlik. Azzal vigasztaljuk magunkat, hogy más hasonló iskolában ez a romlás gyorsabb. Kevés vigasz, de így az indikátoraink akár javulhatnak is.)

Charles Simonyit és nejét fogadta az iskola

Recsken koszorúztak a tanulók